

پرسه می‌آمار→ حسین راغفر

چرا اقتصاد غیررسمی مضر است

ابعاد فضایی اقتصاد غیررسمی نیز ارزش توجه دارند. معاملات و داد و ستدهای خارج از قلمروهای قوانین و مقررات رسمی نیز اغلب در خیابان‌ها، میادین عمومی، پیاده‌روها و حتی اتوبوس‌ها و ایستگاه‌های مترو، پل‌های عابر پیاده که قلمرو اعمال مقررات و قوانین نپداهای دولتی هستند رخ می‌دهند. به عنوان مثال می‌توان دستفروشی در خیابان را به صورت نوعی مذاکرات بین گروه‌هایی از مردم و کارکنان دولتی بر سر استفاده از فضاهای عمومی ارزیابی کرد. چگونگی و تحت چه شرایطی این مصالحه‌ها صورت می‌گیرند؟ پیامدهای تقریبی و تجمعی این سازش با مقتضیات محیطی چه هستند؟ تا چه اندازه کارگران و کارآفرینان غیررسمی منافع اقتصادی و سیاسی جدید را منعکس می‌کنند؟ اینها از جمله سوالاتی هستند که به عنوان مثال اخیر مورد توجه محققان در حوزه مباحث اقتصاد غیررسمی قرار داشته‌اند. در مطالعات اولیه در مورد اقتصاد غیررسمی بر رابطه خصمانه بین دولت- که به صورت نهاد مسوول نشر و استقرار و اجرای قیود قانونی ارزیابی می‌شد- و کارگران و کارآفرینان غیررسمی که می‌کوشند کنترل‌ها را دور بزنند، تأکید می‌شد. ارزیابی مطالعات اخیر حاکی از آن دارد که این دو شاخگی در بهترین حالت یک ساده‌سازی روابط اقتصاد غیررسمی است. مطالعات اخیر نشان می‌دهد چگونه تعامل بین بخش‌های رسمی و غیررسمی، گونه‌های متنوع و متعددی دارند؛ اینکه به عنوان مثال چگونه افراد در واکنش به نیازها و فرصت‌ها به طور متناوب بین این دو قلمرو جابه‌جا می‌شوند. اینکه چگونه فعالیت‌های اقتصادی خرد در ایام بحران مالی به ترتیب‌های غیرمجاز مولد متوسل می‌شوند و نیز چگونه بنگاه‌هایی که در حیطه قوانین مشغول فعالیت هستند در دوره‌های تقاضای فزاینده گاهگاهی از خدمات کارگران خانگی برای تکمیل چرخه تولید خود استفاده می‌کنند. به عبارت دیگر شواهد زیادی نشان می‌دهد یک دامنه گسترده با همپوشی‌های مختلف، و نه یک مرز دقیق و مشخص، جداکننده بخش‌های رسمی و غیررسمی، در معنای نخست آن یعنی فعالیت‌های غیر قانونی نیستند، وجود دارد. همچنین تحقیقات نشان می‌دهد وجود ترتیبات عقد قراردادهای فرعی و مقاطعه‌کاری‌های فرعی فعالیت‌های رسمی و غیررسمی را به هم متصل می‌کند. آنجایی که بعضاً فعالان اقتصادی در اثر روابط و نه بر اثر شایستگی‌ها و توانایی‌های فنی برنده پروژه‌های اقتصادی می‌شوند ناگزیر از واگذاری به بنگاه‌هایی هستند که برای کسب پروژه‌ها در فرآیندهای طبیعی ندارند ولو اینکه از شایستگی‌های لازم برخوردار باشند. بررسی عمیق‌تر اثرات این دسته از معاملات بر رشد اقتصاد غیررسمی از هر دو گونه آن مستلزم فرصت مناسب دیگری است. اما این نکته قابل ذکر است که مطالعات اولیه این دو قلمرو را مجزا از هم تصویر می‌کردند که در پاسخ به محرکه‌های مختلف و بر اساس منطق‌های درونی متمایز این فعالیت‌ها شکل می‌گرفتند. مطالعات اخیر نشان می‌دهد فعالیت‌های غیررسمی با بسط شهرنشینی و فعالیت‌های صنعتی رشد می‌کنند و به آنها وابسته هستند اما پیوندهای بین بخش‌های رسمی و غیررسمی مشروط هستند نه ناگزیر. در بسیاری از کشورهای به‌هکار به ویژه در امریکای لاتین وقتی سیاست‌های ریاضت‌های اقتصادی نیز به کسری‌های بودجه‌ای و بدهی‌های خارجی افزوده شد حتی بخش غیررسمی اقتصاد نیز رشد نکرد و تعداد روزافزونی از مردم دچار چنان فلاکتی شدند که دیگر حتی تقاضایی برای خدمات آنها در بخش غیررسمی وجود نداشت و بسیاری از مردم همچون دوران انسان‌های بدوی وارد تهاتر و مبادله پایاپای وسایل زندگی خود با یکدیگر حتی در بوئنوس آیرس در آرژانتین شدند که زمانی پاریس امریکای جنوبی لقب گرفته بود. به این ترتیب آنچه مشخص است این است که اقتصاد بخش غیررسمی یک قلمرو متحالشکل با مرزهای مشخص ندارد بلکه به لحاظ درونی ناهمگن است. ضمناً از کشوری به کشور دیگر اندازه، علل و پیامدهای آن متفاوت است. اما فعالیت‌های اقتصادی‌ای را که می‌توان به طور کلی تحت عنوان اقتصاد زیرزمینی دسته‌بندی کرد فراتر از اقتصاد غیررسمی می‌روند. به طور کلی شکل‌گیری اقتصاد زیرزمینی را به دلایل مختلفی نسبت می‌دهند که دو تحلیل افراط و تفریطی آن را می‌توان چنین تصویر کرد. یا اقتصاد زیرزمینی محصول مشکلات متعددی است که به نتایج مدیریت غلط اقتصادی مربوط می‌شوند، به عنوان مثال بیکاری و رشد بدهی‌های دولت، یا آن را به صورت پیامد یک نظام اقتصادی با مالیات‌های زیاد و مقررات و قوانین دست و پاگیر متعدد ارزیابی می‌کنند. اما آنچه مشخص است این است که هر دو این تحلیل‌ها منعکس‌کننده و تبیین‌کننده بخش‌هایی از واقعیت‌های اقتصادهای غیررسمی هستند و در بسیاری از موارد، از موارد، از جمله اقتصاد کشور ما هر دو این تحلیل‌ها توضیح‌گر علت حضور و گسترش اقتصاد غیررسمی هستند. اما اینکه چرا اقتصاد غیررسمی چه از نوع مجاز آن و چه از نوع غیرقانونی آن برای وجود یک جامعه سالم و رو به رشد و تعالی مضر است و باید به اصلاح آن پرداخت و اینکه چرا سیاست‌گذاران باید به طور خاص نگران رشد اقتصاد زیرزمینی باشند، دلایل متعددی می‌توان برای آنها برشمرد. از جمله مهم‌ترین این دلایل می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

۱- رشد اقتصاد زیرزمینی را

می‌توان به دلیل واکنش افرادی ارزیابی کرد که احساس می‌کنند توانایی تحمل بارى را که دولت بر فعالیت‌های آنها وضع کرده است، ندارند بنابراین «گزینه خروج» از اقتصاد رسمی را انتخاب می‌کنند به جای اینکه بمانند و از «گزینه رای و نظر» خود برای انعکاس ناراضیاتی و تاثیر گذاری استفاده کنند. معمولاً تمایل به انتخاب گزینه خروج وقتی بیشتر می‌شود که اقتصاد کشور آسیب مناسبات اصحاب قدرت سیاسی و نظامی شده باشد و فساد، نظام سیاست‌گذاری منطقی را فلج کرده باشد و امیدى به انتخاب گزینه رای و نظر و طی مراحل قانونی مشخص برای تاثیرگذاری بر سیاست‌های دولت‌ها وجود نداشته باشد و افراد احساس کنند با تصلب نهادی در کشور مواجه هستند. در این صورت ضمن اینکه بسیاری از افراد سرمایه‌های خود را یا از کشور خارج می‌کنند یا در فعالیت‌های دلالی و واسطه‌گرى‌ای وارد می‌کنند که بتوانند در صورت نیاز آنها را به خارج منتقل کنند، سرمایه‌گذاری‌های مولد به شدت تقلیل می‌یابند و در بى آن رکود عمیق‌تر و گسترده‌تر می‌شود. رکود توام با تورم به دلیل وجود مزاد عرضه نیروی کار یا کاهش تقاضا برای نیروی کار و نیز مزاد تقاضا بر عرضه کالاها و خدمات نسبت به عرضه آن در جامعه مشکلات بیماری اقتصادی را عمیق‌تر و پیچیده‌تر می‌کند. درآمدهای مالیاتی دولت کاهش می‌یابد و کسرى بودجه بیشتر می‌شود که همین امر سبب کاهش بیشتر عرضه خدمات عمومی توسط دولت می‌شود که به دنبال آن میلیون‌ها نفر از افراد به ویژه گروه‌های محروم و کم‌درآمد آسیب می‌بینند و نابرابرى‌ها گسترده‌تر می‌شوند و این یکی به نوبه خود عامل بروز بسیاری از گرفتارى‌ها و رشد جرم و جرائم و ناامنى در جامعه می‌شود. سرمایه‌گذاری باز هم کمتر می‌شود و این چرخه معیوب به بازتولید نابسامانی‌ها می‌افزاید و اقتصاد زیرزمینی پُرورتر می‌شود و زمینه برای پارگبرى گسترده مافیای اقتصادی از میان دوزخیان زمین به‌جامانده از سیاست‌های رانتی و غلط اقتصادی و فریته‌تر شدن اقتصاد آلوده به جرم و جرائم بیشتر می‌شود.

۲- اقتصاد زیرزمینی در حال رشد می‌تواند موجب بروز مشکلات جدی و حاد برای سیاست‌گذاران و به ویژه در استفاده آنها از نماگرها و آمارهای رسمی شود. نرخ‌های بیکارى، نرخ‌های مشارکت نیروی کار، تورم، درآمد و مصرف و دها نماگر دیگر اقتصادی اجتماعى به دلیل وجود اقتصاد زیرزمینی در حال رشد اعتبار خود را از دست می‌دهند چون اساساً آمار دقیق گسترده‌گی و حجم فعالیت‌های اقتصاد زیرزمینی به دلیل ماهیت زیرزمینی بودن آن ناشناخته است بنابراین سیاست‌گذاران در بخش رسمی تصویر درستی از اینکه در چه موقعیتی قرار گرفته‌اند، ندارند و به این دلیل سیاست‌گذاری‌های آنها می‌تواند بر مبنای نماگرهای غلط در یک ارزیابی خوشبینانه منجر به نتیجه مورد نظر نشود یا حتی نقض غرض شود و به بدتر شدن اوضاع بینجامد.

۳- اثرات یک اقتصاد زیرزمینی در حال رشد بر فعالیت‌های مشروع و قانونی نکته بسیار مهم دیگری است که باید مورد توجه جدی سیاست‌گذاران قرار گیرد. تجربه نشان می‌دهد در زمانی که انحصارها بیشتر می‌شود و مناسبات سیاسى نقش اصلی را در واگذاری پروژه‌های اقتصادی - و به دنبال آن تخصیص منابع عمومی- ایفا می‌کند، مناسبات اقتصادی به طور فزاینده‌ای آلوده به اشکال مختلف فساد می‌شود. که نتیجه آن فروپاشی فزاینده اقتصاد رسمی و رشد سرطانی مناسبات مخرب اقتصاد مافیایی است.

۱۲ سیاه‌های شهر

◄ **مریم بابایی**

در حالی که سازمان حج و زیارت امسال جدی‌تر از سال‌های قبل نسبت به فروش غیرقانونی فیش حج موضع‌گیری کرده و اعلام کرده بود با دلالان و فروشندگان فیش برخورد قانونی می‌شود، اما امسال هم به مانند سال‌های گذشته بازار سیاه فروش فیش حج به شکل گسترده‌تری ادامه داشت. به نظر می‌رسد تنها تفاوت این خرید و فروش نسبت به سال‌های قبل پنهان شدن هر چه بیشتر آن از دید مأموران سازمان حج و زیارت است. تا همین چند وقت پیش خیابان‌های اطراف سازمان حج و زیارت پاتوق ثابت خریداران و فروشندگان فیش‌های حج بود که اگرچه بعد از اعلام رسمی سازمان مبنی بر غیرقانونی بودن فروش فیش حج و برخورد شدید مأموران به راحتی گذشته نمی‌شود آنها را پیدا کرد اما فعالیت آنها همچنان به شکل بیشتر زیرزمینی ادامه دارد.

تقریباً همه مغازه‌داران اطراف از حضور و فعالیت آنها خبر دارند و به محض اینکه سراغ دلالان را می‌گیری آدرس چند کویچه بالاتر یا پایین‌تر را می‌دهند. به نظر می‌رسد مدت انتظار طولانی برای حج تمتع که گاه به ۱۱ سال هم می‌رسد، از مهم‌ترین دلایل گسترش بازار سیاه خرید و فروش فیش حج است. معمولاً در این خرید و فروش، دلالان فیش‌های حج را از افرادی که به هر دلیلی قصد فروش فیش خود را دارند، با قیمت بسیار پایین‌تر از آنچه بعداً قصد فروش آن را دارند، می‌خرند. این تفاوت قیمت یعنی بخشی وقت‌ها سه دو برابر پول خرید هم می‌رسد. اما باز هم هستند افرادی که حاضرند این پول را بپردازند و پیش از یک دهه انتظار را تحمل نکنند. تقریباً اکثر متقاضیان

نگاه

اقتصاد زیرزمینی بخش غیرشفاف اقتصادی است. به عبارت ساده آن بخش از فعالیت اقتصادی کشور است که غیرشفاف بوده، مالیات بر درآمد را نمی‌پردازد و بدون اینکه در تامین هزینه‌های دولت سهمی باشد از کلیه مزایای کالا و خدمات دولتی بهره‌مند است. توجه شود که اگرچه فعالیت خلاف …… مواضعدر و… نیز همین ویژگی را دارد اما به ندرت آن را جزء فعالیت‌های اقتصاد زیرزمینی به شرح فوق، مورد تحلیل قرار می‌دهند.

این فعالیت نه‌تنها بخش درآمد مالیاتی کشور را تحت تاثیر نامطلوب قرار می‌دهد بلکه عدم وجود اطلاعات شفاف موجب می‌شود پایه‌ها و معیارهای اولیه دیگر آمار اقتصاد کشور از جمله پول در جریان و چگونگی استفاده منابع مالی در فعالیت‌ها را نیز تحت تاثیر نامطلوب قرار دهد. تاثیر نامطلوب بر نرخ تورم و هزینه زندگی مردم دارد.

توجه شود که فعالان در بخش اقتصاد زیرزمینی را عمدتاً افرادی تشکیل می‌دهند که در این آب و خاک زندگی می‌کنند، از منابع مالی بانک‌ها، کالا و خدمات دولتی با نرخ سوبسیدی و دیگر مزایا و موهبت‌های کشور استفاده می‌کنند، تنها کاری که

سال پنجم ■ شماره ۱۱۰۷ ■ دوشنبه ۱۷ آبان ۱۳۸۹ ■

گزارشی از فعالیت غیرقانونی خرید و فروش فیش حج

سودهای میلیونی در بازار سیاه فروش فیش حج

سرویش گذشتن بر کار غیرقانونی خودشان گفته می‌شود. اما همچنان این شایعات در مورد خرید و فروش فیش حج در خود کاروان‌های زیارتی شنیده می‌شود. به هر حال مدت انتظار طولانی و حجم بالای متقاضی از یک طرف و انگیزه فرصت‌طلبی و کسب سود کلان توسط افراد از طرف دیگر، سبب شکل‌گیری و گسترش بازار سیاه و دلالی در ارتباط با این سفر معنوی هم در جامعه ما شده است.

-
- عباس هشی*

فعالیت اقتصادی زیرزمینی در کشور

حقوقی معتقد به نظام مالیاتی با شرکت‌های خدماتی که تکلیف مالیات مکسوره پنج درصد بر آن مترتب است. شرکت‌های دولتی آن هم با وجود حدود ۸۰ درصد اقتصاد دولتی.) ایستگاه اول شفافیت شرکت‌های شناخته‌شده مزبور و گمرکات است. عملیات دلالی واسطه‌گری و بنگداری و توزیع کالا و خدمات برای دولت غیرشفاف است. تا اینکه کالا و خدمات از طریق مغازه و فروشگاه به مردم به فروش برسد. فروشگاه پایگاه ثابت است که امکان شناسایی حاصل فروش مشخص است. اینجا ایستگاه دوم شناسایی منبع درآمد است اما از کسبه و اصناف صرفاً مالیات توافقی (غیرواقعی) وصول می‌شود. توجه شود که نظام پولی و بانکی کشور آن هم با وجود انواع شبه‌پول یعنی «چک‌پول»، «چک در وجه حامل» ظهرنویسی چک و سفته خود ابزار توسعه فعالیت اقتصاد زیرزمینی در کشور است. طبق آمار در سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۷۷ اقتصاد زیرزمینی حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد اقتصاد کشور بوده است. قاچاق در سال ۱۳۷۷ حدود شش میلیارد دلار آن هم در مقایسه با درآمد سالانه نفت ۱۰ تا ۱۱ میلیارد دلار بود. قاچاق کنترل‌شده سال ۱۳۸۷ حدود ۲۱ میلیارد دلار در مقابل ۶۷ میلیارد ریال درآمد سالانه نفت بود. حال تصور کنید که قاچاق کشف‌نشده چه می‌گفت؟ قطعاً فعالیت اقتصادی در سال ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ از رشد چشم‌گیر برخوردار بوده است.

-
-

زیرزمینی را به حداقل کاهش داده‌اند. با هزاران مشکل تحمیلی بر آنها این فرآیند بیش از پنج سال در هر کشور به طول انجامید. بعد از جنگ جهانی دوم با تجربه بیش از پنج سال توانستند بر اقتصاد زیرزمینی (کاهش) در حد صفر) غلبه کنند.

-
-

راهکارهای کاهش اقتصاد زیرزمینی

راهکار کاهش اقتصاد زیرزمینی قطعاً ایجاد سیستم مالیات بر ارزش افزوده است زیرا با این ابزار که شکل ظاهری آن دریافت مالیات بر مصرف است، در عمل فروشندگان کالا و خدمات ملزم به ارائه فاکتور (صورتحساب فروش) می‌شوند. و به این ترتیب زمینه درآمد افراد واسطه و دلالان و فعالان اقتصاد زیرزمینی برای سازمان مالیاتی روشن می‌شود، تا آنها موثر خواهد بود.

-
-

مقاومت اقتصاد زیرزمینی در مقابل اصلاحات قانونی

رئیس‌جمهور محترم (مهر ۸۶) تنظیم‌کردند که مالیات VAT پلر تولید را در می‌آورد. ایشان دستور بررسی دادند. نرخ از هفت به سه درصد کاهش یافت. در مهر ۸۷ که اجرای قانون شروع شد. اصناف اعتراض کردند. دولت به اصناف یک سال مهلت داد. سپس زیان اقتصاد زیرزمینی از طریق اتاق بازرگانی دولتی -خصوصی مشکلات را مطرح کرد. در آذر ۱۳۸۷ مساله در کمیسیون اقتصاد مطرح شد که خوشبختانه با کاهش قیمت نفت تعطیلی VAT هم منفی شد. (این بار کاهش قیمت نفت به داد اصلاحات مالیاتی رسید.) باز هم اعتراض بازار در تیر ۱۳۸۹ به منظور کاهش مالیات را داشتیم و سپس اعتراض مجدد طلافروشان در مهر ۱۳۸۹ در مخالفت با اجرای مالیات VAT. تمامی این مخالفت‌ها با بیان «مالیات به ضرر مردم است» مطرح می‌شود که با دلسوزی برای مردم نمی‌خواهند اقتصاد زیرزمینی کشور کاهش یابد.

*** عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی – حسابدار رسمی**

پول چندبرابری را برای منتظر نماندن پرداخت کنند. هرچند براساس آیین‌نامه انتقال فیش‌های حج در سازمان حج و زیارت انتقال فیش حتماً باید از طریق سازمان حج و زیارت صورت گیرد و طبق بخشنامه موجود و گفته مدیرکل روابط عمومی این سازمان فقط بستگان درجه یک دارنده فیش می‌توانند این انتقال را در دفاتر اسناد رسمی کشور انجام دهند. اما همچنان این انتقال‌ها به راحتی در حال انجام است و دلالان هم هر سال خصوصاً در ماه‌های نزدیک به اعزام زائران در حال دریافت سودهای کلان.

تبلیغات با تمام توان

اگرچه امسال شکل تبلیغات به دلیل ابلاغ رسمی سازمان و نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت مبنی بر غیرقانونی بودن خرید و فروش فیش حج خارج از چارچوب‌های سازمان متفاوت شده بود، اما تا قبل از آن آگهی‌های خرید و فروش فیش حج به راحتی در تمام روزنامه‌های رسمی و پرتیراژ کشور با ذکر شماره تلفن‌های ثابت خریداران و فروشنده‌ها هر روز به چاپ می‌رسید. اما بعد از تذکر رسمی سازمان این تبلیغات بیشتر از طریق تراکت‌ها و آگهی‌های تبلیغاتی در خیابان بود، طوری که آثار این آگهی‌ها را هنوز هم می‌شود در خیابان‌های اطراف سازمان روی دیوارها دید. علاوه بر آن با یک جست‌وجوی ساده اینترنتی عبارت «خرید و فروش فیش حج» به راحتی می‌شود نمونه این آگهی‌های خرید و فروش را با ذکر قیمت همراه

- عباس هشی*
-

اقتصاد زیرزمینی و آثار نامطلوب آن بر وجوه بیت‌المال

نمی‌کنند این است که فعالیت خود را به صورت شفاف گزارش نمی‌دهند و به دولت مالیات واقعی نمی‌پردازند. با توجه به وسعت این فعالیت و منابع مالی درگیر آن در هر کشور، آنها قدرت و نفوذ سیاسی دارند و اصولاً اجازه نمی‌دهند قوانین و مقررات ضد فعالیت اقتصاد زیرزمینی وضع شود یا اگر قانونی وضع شود، مانع از اجرای آن می‌شوند. تمامی کشورهای دنیا تجربه اقتصاد زیرزمینی را داشته و با به کارگیری رویه و روش‌هایی آن هم در شرایط بسیار سخت و دشوار توانسته‌اند بر آن غلبه کنند.

-
-

اقتصاد زیرزمینی و ضرر و زیان مالیاتی بر بیت‌المال

طبق آمارهای صادره سازمان مالیاتی کشور فعالیت اصناف حدود ۲۲ درصد از تولید ناخالص ملی را تشکیل می‌دهد اما سهم آنها در مالیات کمتر از چهار درصد است. اگر تولید ناخالص ملی را در سال ۱۳۸۷ حدود ۳۰۰ میلیارد دلار بدانیم سهم ۲۲ درصد آن ۶۶ میلیارد دلار است. حاشیه سود در بخش توزیع و فروش کالا و خدمات بین ۳۰ تا ۱۰۰ درصد است (بطری آب از کارخانه به مبلغ ۱/۱۵۰ ریال به مغازه به فروش می‌رسد) سپس همین مغازه آن را به قیمت ۲۵۰۰ ریال به مردم می‌فروشد. (سود حدود ۱۰۰ درصد) حاشیه سود در سایر اقلام کالا و خدمات، مواد شوینده و دیگر کالاهای مصرفی حدود ۳۰ تا ۱۰۰ درصد است. برای برخی کالاهای قاچاق وارداتی ضریب سود بیش از ۱۰۰ درصد است. وجود متعدد تعداد خواربارفروش کنار هم تأکید بر وجود همین سود است، حال اگر این کسبه به سود حداقل رضایت بدهند یعنی حدود ۵۶ درصد سود خالص این بخش از فعالیت اقتصادی حدود ۳۶ میلیارد دلار است که مالیات آن تا نرخ ۲۵ درصد، حدود ۹ میلیارد دلار خواهد بود. اصناف در کشور به طور متوسط در سال هر یک ۴۰۰ هزار تومان مالیات توافقی می‌دهند. کل مالیات دریافتی سال از «اصناف» در کشور صرفاً ۱/۲ دلار بوده است» که حدود هشت میلیارد دلار، ضرر مالیاتی بر بیت‌المال است.

دلالی معاملات خارجی و اخذ کمیسیون از فعالیت‌های اقتصادی کشور است. در شرایط عادی اقتصادی

مالیات	مبالغ به میلیارد ریال	مالیات از دست‌رفته اقتصاد زیرزمینی اصناف
سال ۱۳۸۷	سال ۱۳۸۸	نسبت به کل مالیات کشور
۱۰۹,۳۲۴	۱۴۳,۱۵۷	نسبت به مالیات اصناف
۹,۹۲۰	۱۲,۸۲۷	نسبت به مالیات حقوق کارکنان-خصوصی دولتی
۸,۶۸۰	۱۲,۱۶۱	مالیات از دست‌رفته اقتصاد
۱۱,۹۰۰	۱۵,۱۷۹	زیرزمینی دلالی معاملات خارجی
۱,۳۶۵	۱,۶۴۷	نسبت به کل مالیات کشور
۳۱,۸۶۵	۴۱,۸۱۴	نسبت به مالیات اصناف
۷,۰۷۰	۹,۲۱۴	نسبت به مالیات حقوق کارکنان- خصوصی دولتی
۱۴,۸۹۶	۱۹,۴۱۸,۱۵	نسبت به کل مالیات کشور
		نسبت به کل مالیات اصناف
		نسبت به مالیات حقوق کارکنان- خصوصی دولتی
		نسبت به کل مالیات کشور

اقتصاد زیرزمینی قدرت مالی دارد و به تبع آن نفوذ سیاسی، آنها با بهره‌مندی از این قدرت اجازه نمی‌دهند قوانین علیه آنها تصویب شود. حتی اگر قانون تصویب شد با نفوذ سیاسی در دولت مانع از اجرای آن می‌شوند. کشور ایران از این قاعده فروشتنی نبوده است، برای تأیید این مطلب اینکه پیش‌نویس قانون مالیات بر ارزش افزوده در سال ۱۳۶۸ توسط دولت تهیه شد و در اختیار مجلس قرار گرفت اما تا سال ۱۳۸۶ این قانون همچون توپ فوتبالی مدتی رد و بدل شد و هیچ دولت و مجلسی آن را جدی نگرفت. بالاخره مجلس هفتم و دولت نهم توانستند آن را تصویب کنند و در سال ۱۳۸۷ به مرحله‌اجرا درآوردند البته در این سال‌ها مخالفان اصل موضوع یعنی اینکه این قانون علیه اقتصاد زیرزمینی است را تبلیغ نکردند بلکه از رویه اینکه این مالیات هزینه مردم و افزایش هزینه تاثیر دارد و پدرمردم درمی‌آید را گفتند. گفتند مالیات ضد تولید است در حالی که تولید صرفاً واسطه دریافت مالیات بود. طومار امضاشده را برای

-